

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Johan Kant
Titel: Avdelningschef gymnasieskolan
E-post: johan.kant@norrtalje.se

Till: Utbildningsnämndens arbetsutskott

Yttrande över e-förslag – Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att avslå E-förslag "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever".

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Barn- och utbildningsförvaltningen har 2023-11-20 mottagit ett e-förslag gällande "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever". Under tiden e-förslaget fanns för omröstning på Norrtälje kommuns e-tjänstportal mottog det 66 röster.

Förslagslämnaren anser att skolan behöver ta fram en handlingsplan för särskilt begåvade elever samt ett antal beslutspunkter kopplat till detta. Förslagslämnaren hänvisar till att 5% av skoleleverna skulle tillhöra denna kategori. Enligt genomlysningar som gjordes av grundskolan i egen regi vår och höst 2023 rör det sig om 6 promille som är eller misstänks vara särskilt begåvade. När det gäller Rodengymnasiet har ingen sådan genomlysning genomförts.

Gymnasiet i sig består av individuella val utifrån elevens intresse, yrkesval och kognitiv utmaning. Utöver det finns det möjlighet för elever, i samråd med studie- och yrkesvägledaren (SYV), till individuell anpassning t.ex. genom att tenta av kurser.

Ärendet

Beskrivning

Förslagslämnaren anger i sitt medborgarförslag att ca 5 % av skolelever är särskilt begåvade, dvs 1-2 elever i varje skolklass. I Norrtälje kommun innebär det 255 barn i grundskolan (2023 års siffror) och 58 gymnasieelever (2022 års siffror) som behöver anpassningar i sin utbildning.

Förslagslämnaren önskar att nedan punkter genomförs inom Barn- och skolenämndens verksamheter:

"1. utvecklar och implementerar en handlingsplan för hur särskilt begåvade elever i kommunen ska identifieras och få sina behov uppfyllda.

2. ger en person särskilt uppdrag att implementera handlingsplanen i alla förskolor och skolor som verkar i kommunen, samt i andra instanser där kommunens tjänstemän möter barn (BVC, socialtjänst, vårdcentraler osv), och återkopplar resultatet till huvudmannen.

3. säkerställer att alla tjänstemän, ex pedagoger, som möter barn inom olika instanser får utbildning om särskild begåvning. Exempelvis genom att anordna kommungemensam fortbildning för alla skolor angående särskild begåvning. (Till exempel föreläsning med GCP/Mensa eller Begåvade Unga).

4. inrättar en samordningstjänst som har i uppdrag att arbeta med alla skolor och nivåer för att säkerställa handlingsplanens genomförande och upprätthållande över tid.

5. genom handlingsplanen säkerställer att de förskolor och skolor som verkar inom kommunen ser till att sammanföra barn inom kommunen för gemensamma aktiviteter/studier, oavsett vilken förskola/skola barnet går i.

6. kontinuerligt följer upp de aktiviteter som ingår i handlingsplanen.”¹

Särskild begåvning är inte en diagnos i vedertagen mening men det krävs oftast en psykologisk bedömning och utlåtande från en legitimerad psykolog för att ett barn ska anses vara särskilt begåvad².

Utbildningen vid gymnasievalet utgår ifrån elevens programval, som bygger naturligt på dennes ämnesintressen eller framtida yrkesval. Elever med ett teoretiskt intresse väljer med fördel teoretiska gymnasieprogram, t.ex. Naturprogrammet. Individuella anpassningar görs, där även studie- och yrkesvägledaren (SYV) spelar en viktig roll. Det finns möjligheter att inom gymnasieskolan att tenta av kurser för att läsa en svårare nivå i ämnet eller till och med tenta av hela kursutbudet. Detta gäller även högpresterande elever.

Antalet elever som i grundskolan anses vara särskilt begåvade, både elever med psykologutlåtande och de som skolan misstänker vara inom målgruppen uppskattas till 6 promille av totalt antal elever i egen regi. Motsvarande uppskattning har i dagsläget inte genomförts för gymnasieskolan. Men jämförande siffror skulle för Rodengymnasiets räkning innebära att drygt 7 elever av gymnasiets 1208 elever tillhörde gruppen särskilt begåvade, en betydande skillnad i förhållande till förslagslämnaren uppgivna 55 elever.

Vid en omvärldsspaning uppger Skolverket att 5% av eleverna kan anses vara särskilt begåvade³, en uppgift som stämmer väl överens med e-förslaget. I tidningen Skolvärlden uppges att 2-4% av eleverna beräknas tillhöra denna kategori⁴. Varken Skolverket eller Skolvärlden uppger hur dessa beräkningar är gjorda eller från vilka källor uppgifterna kommer.

Utifrån grundskolans genomlysning av andelen elever som befinner sig eller tros befinna sig inom spannet för särskilt begåvade bör Rodengymnasiets andel inom denna kategori ligga i paritet med grundskolan. Det skulle innebära att 7-8 elever är särskilt begåvade.

Normalfördelningen av begåvning torde inte skilja sig mellan Norrtälje kommun och resten av populationen i landet. Huruvida de särskilt begåvade eleverna i kommunen har sökt sig till de fristående gymnasieskolor eller utanför kommungränsen går inte att vare sig känna till eller utesluta.

Lagkrav

Skollagen, 3 kap 2§ (skolans skyldighet att individuellt anpassa undervisningen för att utveckla alla elevers lärande oavsett kunskapsnivå.)

¹ E-förslag ”Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever, s4

² <https://wisemind.se/psykologiteamet/sarkild-begavning/>

³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sarskilt-begavade-elever>

⁴ <https://skolvarden.se/artiklar/sarbegavade-elever-uppmarksammas>

Koppling till gällande styrdokument

Ej tillämpligt

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Ett antal punkter i e-förslaget bedöms var kostsamma då de innefattar nyanställningar och nyttjande av personalresurser innebärande förändringar i nuvarande tjänstefördelning.

En heltidstjänst som samordnare skulle enligt barn- och utbildningsförvaltningens beräkningar kosta ungefär 600 000 kronor årligen. $35\,000 \times 12 \times 1,42$ (PO, personalkostnad) = 596 400.

Denna kostnad skulle dock kunna delas med barn- och skolnämnden som mottagit likalydande förslag, förslagsvis 70 % BSN och 30 % UN.

Förvaltningens analys och slutsatser

Det är av stor vikt att alla elever i Norrtälje kommuns skolor ges förutsättningar att lyckas med sin skolgång. Barn- och utbildningsförvaltningen medhåller i vikten av att för att särskilt begåvade elever ska utvecklas och trivas i skolan, måste de uppmärksammas och ges utmaningar utifrån deras styrkor och individuella behov. Utan rätt pedagogik, rätt bemötande och social acceptans, riskerar dessa elever att bli understimulerade och hamna i utanförskap och dåligt mående. För att särskilt begåvade elever ska kunna uppmärksammas krävs det att skolpersonal arbetar kontinuerligt och på varierande sätt för att hitta dem.

De individuella behoven kring denna grupp elever hanteras på gymnasiet genom skolans karaktär av val av gymnasieprogram i samklang med individuell anpassning vid behov. Studie- och yrkesvägledaren på gymnasiet är insatt i anpassningarna för att de särskilt begåvade eleverna ska få ut maximalt av sin utbildning.

Barn- och utbildningsförvaltningen anser att de individuella anpassningar som görs på Rodengymnasiet, inom befintlig budget, är tillräcklig insats för att täcka gymnasieskolans lagstadgade utbildningsinsats för den aktuella elevgruppen.

Tidplaner

Ärendet behandlas vid utbildningsnämndens arbetsutskott 2024-03-06 och vid utbildningsnämndens sammanträde 2024-03-13.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Johan Kant
Avdelningschef gymnasieskolan
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

Bilaga 1 – E-förslag "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever".

Bilaga 2 – Handlingsplan för särskilt begåvade elever 2022, Linköpings kommun

Bilaga 3 – Handlingsplan för särskilt begåvade elever 2022, Uppsala kommun

Bilaga 4 – Stockholms stads handlingsplan för särskilt begåvade elever

Beslut skickas till

Förslagslämnaren

KSK kansli